

ТРЕНІНГ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ЯК УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Інноваційні перетворення в освітньому просторі України, стан сучасної психолого-педагогічної науки, соціально-економічний розвиток держави зумовлюють підвищені вимоги до професійної компетентності сучасного викладача економіки, який має генерувати та впроваджувати новітні освітні ідеї. Сучасні підходи до навчання вимагають від нього готовності до педагогічної творчості, що включає генерування нестандартних ідей; бачення проблем, протиріч і засобів їх подолання; аналіз, систематизацію і порівняння педагогічних дій та явищ; співпрацю в колективі задля спільної мети; використання досвіду інших педагогів, форм і методів творчого пошуку; планування своєї діяльності; критичний самоаналіз, рефлексію, самооцінку досягнень. Саме педагогічна творчість є поштовхом до інноваційних змін, яких так потребує сучасна освіта. Важливою умовою творчості є сприйняття нового, здатність знаходити і порушувати проблему, незалежність поведінки та суджень, відмова від старих догм, критичність, сміливість та терпимість. Отже, існує проблема психологічної готовності викладачів до педагогічної творчості, що зокрема стосується і викладачів економіки.

Предметом наукової дискусії сьогодення є проблема можливості та шляхів формування здатності до педагогічної творчості. Спостереження практичної діяльності педагогів доводять, що різні вчителі проявляють різні рівні творчої педагогічної діяльності, мають різні творчі успіхи, які зумовлені не тільки їх природними задатками, умовами розвитку і навчання, але й різними рівнями підготовки до педагогічної творчості. Підготовку викладача до педагогічної творчості ми розглядаємо як об'єктивний творчий процес, що ґрунтується на зумовленості потребами соціально-економічного і культурного розвитку суспільства, стратегічних завданнях реформування освіти в Україні; органічному входженні у систему загальнопедагогічної підготовки викладача; відповідності змісту і форм підготовки сучасному рівню розвитку психолого-педагогічної науки і педагогічної практики; особливостях та закономірностях творчого процесу і процесу формування творчої

особистості; залежності від особистісних якостей викладача та рівня його творчої педагогічної діяльності.

Передумовами творчої діяльності вчителя є усвідомлення себе як творця в педагогічному процесі, усвідомлення сутності, значення і завдань власної педагогічної діяльності, її мети, усвідомлення власної творчої індивідуальності, що, в свою чергу, передбачає використання специфічної системи форм і методів навчання студентів, серед яких, окрім рольових педагогічних ігор, групових дискусій з аналізом та самоаналізом конкретних ситуацій, розв'язання педагогічних задач, провідну роль відіграють і тренінги самоусвідомлення й особистісного зростання, в яких акцентується увага на розвитку особистісних якостей, вироблення позитивної Я-концепції майбутнього викладача.

Головною метою особистісно-орієнтованого тренінгу є розвиток особистісних якостей його учасників. Крім головної мети можна визначити і супутні цілі особистісно-орієнтованого тренінгу, такі як: розвиток активної педагогічної позиції студента; підвищення педагогічної культури як істотного аспекту всебічного розвитку особистості студента, розширення ціннісних орієнтацій та педагогічних здібностей, формування професійно-педагогічної спрямованості.

Головні і супутні цілі тренінгу конкретизуються в таких задачах:

- ◆ розвиток емпатійних здібностей, уваги до свого «Я» і особистісних якостей інших людей;
- ◆ оволодіння прийомами декодування психологічних повідомлень, що йдуть від інших людей;
- ◆ усвідомлення своєї причетності до міжособистісних відносин, що виникають між людьми;
- ◆ розвиток самоконтролю і формування здатності оптимальної поведінки в стресовій ситуації;
- ◆ корекція небажаних особистісних якостей;
- ◆ зняття психологічних бар'єрів, що заважають продуктивним діям у майбутній практичній діяльності;
- ◆ навчання індивідуалізованим прийомам міжособистісного спілкування, створення позитивних відносин з оточуючими.

«Надзавданням» особистісно-орієнтованого тренінгу є не тільки концентрація уваги студентів на їхніх комунікативних вміннях, а й пробудження інтересу до іншої людини, формування позитивного ставлення до оточуючих, розвиток сенситивності.

Психологічною базою тренінгу служить перебудова установок особистості, що визначає наступну зміну відносин до себе й інших людей.

Таким чином, тренінг самоусвідомлення й особистісного зростання є однією з умов розвитку творчої педагогічної діяльності викладача, оскільки без пізнання себе, свого «Я», своїх прагнень і можливостей для самовизначення та кращої реалізації своїх сил не можливе творче самовиявлення, а отже і педагогічна творчість.

Саркісова О. Ю., асист.,
кафедра педагогіки та психології

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ НА ОСНОВІ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

В навчальному процесі вищої школи дедалі частіше використовуються інтерактивні методи навчання при організації занять у форматі тренінгу. Залежно від типу і, відповідно, цілей такого заняття викладач може застосовувати різноманітні інтерактивні методи, серед яких метод кооперативного навчання, метод групової дискусії, метод взаємонавчання та ін. Нагадаємо, що під інтерактивними методами навчання ми розуміємо методи активної взаємодії викладача і студентів, коли студенти є суб'єктами навчального процесу, а викладач є координатором дій студентів та організатором таких умов навчання, які б дозволили максимально ефективно реалізувати поставлені навчальні цілі заняття. Необхідними умовами при підготовці та проведенні заняття в форматі тренінгу ми вважаємо створення комфортної атмосфери, просторову організацію в приміщенні, сумісне (викладачем і студентами) вироблення правил роботи групи або мікрогруп, інструктаж студентів щодо правильного застосування інтерактивних методів у процесі заняття, обговорення критеріїв оцінювання роботи та доведення необхідності рефлексії в кінці заняття. Роздивимось детальніше ці умови.

Просторова організація. При проведенні тренінгу дослідники не рекомендують розсаджувати учасників у ряди, а пропонують розсаджувати їх у коло. Вони пояснюють це тим, що, сидячи один за одним, студенти знаходяться не в рівному положенні відносно позиції викладача та ті студенти, що знаходяться за